

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТУСА

ГЛАДСЬКА ІЛОНА АНАТОЛІЇВНА

Допускається до захисту:

В.о. завідувачки кафедри міжнародних
економічних відносин, кандидат
економічних наук, доцент

_____Марія ШКУРАТ
«_____» _____2025 р.

Роль іноземних інвестицій у розвитку сучасних країн світу

Спеціальність 292 Міжнародні економічні відносини
Освітньо-професійна програма «Міжнародний бізнес. Бізнес-переклад»

Кваліфікаційна (бакалаврська) робота

Науковий керівник:

Вега КУЛЯВЕЦЬ, доцент кафедри
міжнародних економічних відносин,
кандидат економічних наук, доцент

_____
підпис

Оцінка: _____ / _____ / _____
(бали / за шкалою ЄКТС / за національною шкалою)

Голова ЕК: _____
(підпис)

Вінниця – 2025

АНОТАЦІЯ

Гладська І. А. Роль іноземних інвестицій у розвитку сучасних країн світу. Спеціальність 292 «Міжнародні економічні відносини», спеціалізація «Міжнародний бізнес. Бізнес переклад», Донецький національний університет імені Василя Стуса, Вінниця, 2025.

У кваліфікаційній (бакалаврській) роботі досліджено економічну сутність та роль іноземних інвестицій у сучасному світовому економічному контексті, показано найбільша ефективність їх використання на прикладі сучасних країн світу. Встановлено вагомий вплив інвестиційного капіталу на економіку держав.

Ключові слова: інвестиції, інвестиційна діяльність, міжнародна інвестиційна діяльність, іноземні інвестиції.

51 с., 5 табл., 8 рис., 4 дод., 46 джерела.

ABSTRACT

Gladcka I. A. The role of foreign investment in the development of modern countries. Specialty 292 “International Economic Relations”, specialization “International Business. Business Translation”, Vasyl' Stus Donetsk National University, Vinnytsia, 2025.

The qualification (bachelor's) thesis investigates the economic essence and role of foreign investment in the modern world economic context, shows the most effective use of foreign investment on the example of modern countries. The author establishes a significant impact of investment capital on the economy of states.

Keywords: investments, investment activity, international investment activity, foreign investments.

51 p., 5 tables, 8 figures, 4 appendixes, 46 sources.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	6
1.1 Економічна сутність, види та класифікація іноземних інвестицій.....	6
1.2 Специфіка інвестиційної діяльності та фактори, що її формують.....	10
1.3 Способи та форми залучення іноземного капіталу	12
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ВПЛИВУ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ НА РОЗВИТОК КРАЇН СВІТУ	16
2.1 Світовий досвід залучення та впровадження іноземних інвестицій сучасними державами світу	16
2.2 Міжнародне регулювання інвестиційної діяльності	25
2.3 Сучасний стан та напрямки активізації залучення іноземних інвестицій в економіку України	29
РОЗДІЛ 3 ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ	36
3.1 Проблеми залучення іноземних інвестицій умовах сучасних викликів і загроз	36
3.2 Перспективи та шляхи підвищення ефективності інвестицій.....	39
ВИСНОВКИ.....	41
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	43
ДОДАТКИ.....	47

ВСТУП

Актуальність дослідження. Світова економіка визначає сукупність національних господарств, які пов'язані один з одним системою міжнародних економічних, політичних відносин. Вона є кількісним виразом міжнародного поділу праці, переваги якого пов'язані з підвищенням ефективності господарської діяльності та виробництва, зниженням витрат і пошуком найкращого задоволення економічних інтересів. Під впливом інтеграційних процесів, безперервних змін у світовій економіці, політиці та технологіях, питання впливу міжнародного інвестування набуває особливої актуальності. Зі зростанням глобалізації іноземні інвестиції стають ключовим фактором економічного зростання для багатьох країн. Фактор впливу іноземних капіталів може мати вирішальне значення для країн, які шукають економічне зростання, модернізацію та розвиток. Тому саме процес інвестування формує виробничий потенціал на новітній науково-технічній базі й визначає конкурентні позиції світових держав на міжнародних ринках. Поряд із позитивними наслідками іноземного інвестування (створення нових робочих місць, підвищення конкурентоспроможності, зростання заробітної плати, технічне оновлення виробництва тощо) є й негативний ефект від прямих іноземних інвестицій. Це відбувається тому, що прямі інвестиції переважно пов'язані з контролем іноземного інвестора над діяльністю підприємств.

Проблемами формування, становлення та дослідженнями інвестиційної сфери в Україні займалися А. Пересада, О. Мозговий, М. Герасимчук, Б. Губський, А. Голіков, Я. Жаліло, О. Федоренка, Н. Вознесенської, П. Мозіаса, та інші. З огляду на праці науковців на сьогодні існує чимало дискусійних питань з аналізу ефективності іноземних інвестицій та оцінки інвестиційної привабливості країн світу, які потребують подальших досліджень. Сьогодні іноземна інвестиційна діяльність за своїми масштабами та ступенем впливу на національні економіки і світові господарські процеси належить до групи вирішальних факторів.

Мета бакалаврська роботи – оцінити та проаналізувати вагомий вплив іноземних інвестицій на економіки країн та запропонувати напрямки підвищення ефективності інвестиційної діяльності в сучасних умовах.

Завданнями бакалаврської роботи є:

- розкрити економічну сутність, види та класифікацію іноземних інвестицій;
- визначити специфіку інвестиційної діяльності та вплив факторів на неї;
- охарактеризувати способи залучення іноземного капіталу в економіки сучасних країн світу;
- дослідити світовий досвід залучення та впровадження іноземних інвестицій;
- визначити ключові аспекти міжнародного регулювання інвестиційної діяльності;
- проаналізувати сучасний стан та напрямки залучення іноземних інвестицій в економіку України;
- охарактеризувати проблеми залучення іноземних інвестицій в умовах сучасних викликів і загроз;
- визначити перспективи та шляхи підвищення ефективності інвестицій;

Об'єктом дослідження виступають процеси іноземного інвестування в умовах глобалізації світової економіки.

Предметом дослідження є теоретико-методологічні та практичні аспекти залучення іноземних інвестицій, а також механізми підвищення інвестиційної привабливості країни в глобальному економічному просторі.

Методи дослідження. Для вирішення поставлених завдань та досягнення мети дослідження іноземного інвестування у роботі використовувались методи системного аналізу; порівняльний аналіз - для вивчення міжнародного досвіду; економіко-математичне моделювання - для прогнозування інвестиційних процесів; статистичні методи; графічні методи, методи аналогій та теоретичного узагальнення.

Структура роботи. Кваліфікаційна бакалаврська робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел із 46 найменувань, 4 додатків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

1.1 Економічна сутність, види та класифікація іноземних інвестицій

У системі міжнародних економічних відносин, в умовах інтенсивного формування глобалізаційних та інтеграційних процесів потрібно враховувати сучасні тенденції світового розвитку. На сучасному етапі зростання світового господарства важливим і актуальним питанням є розвиток інвестиційної діяльності, заохочування та використання іноземних інвестицій. Багато країни світу спрямовують свої зусилля на підвищення інвестиційної привабливості іноземних інвестицій та збільшення їх обсягів в національну економіку. Сам інвестиційний процес починається з формування грошових коштів і закінчується створенням реальних активів у формі виробничих будівель та споруд, обладнання і технології, інтелектуального продукту, об'єктів побутової та соціальної інфраструктури. [1, с. 3]. Будь-яке вкладення ресурсів для отримання прибутку від господарської діяльності, капіталу, пов'язане з ризиком, має назву інвестування. Поняття «інвестиція» походить від латинського слова «investire» - «наділяти». Це рухомий процес зміни форм капіталу, послідовністю перетворення первісних ресурсів і цінностей в інвестиційні вкладення й перетворення вкладених коштів у приріст капітальної вартості у вигляді економічного, соціального або екологічного ефекту.

Іноземні інвестиції — це вкладання іноземними громадянами, організаціями, компаніями будь-яких багатств чи цінностей в об'єкти інвестиційної діяльності, для отримання прибутку. Іноземні інвестори — суб'єкти інших держав, які спрямовують інвестиційну діяльність на території країни. До них належать : юридичні особи, фізичні особи, іноземні держави, міжнародні урядові та неурядові організації та інші іноземні суб'єкти інвестиційної діяльності, які визнаються такими відповідно до законодавства обраної країни.

Здійснити іноземне інвестування можна за допомогою свого власного капіталу, чи капіталу держави.[2, с. 52]. Інвестиції, відповідно до Закону України «Про інвестиційну діяльність», це «всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, в результаті якої створюється прибуток (доход) та/або досягається соціальний та екологічний ефект» [3]. Окрім цього, іноземні інвестиції визначаються як рішення фірми виробляти товари або послуги за кордоном з метою отримання контролю над іноземним підприємством для усунення конкуренції та отримання повної вигоди від специфічних навичок і здібностей [4].

Іноземні інвестиції виконують низку функцій, до основних з них належать: регулююча, розподільча, стимулююча та індикативна. Економічна сутність іноземних інвестицій полягає у вкладенні капіталу суб'єктами однієї країни в економіку іншої держави з метою отримання прибутку, посилення ринкових позицій або доступу до нових технологій. Стратегія інвестування, передбачає залучення світових глобальних інвестицій як складової інвестиційного портфеля. Інвестиції комбінують собі всі види майнових та інтелектуальних цінностей, які вкладаються в об'єкти господарської діяльності, у сферу бізнесу з метою отримати прибуток або досягти соціального ефекту.

Виділяють такі основні типи іноземних інвестицій, як прямі та портфельні іноземні інвестиції. Прямі іноземні інвестиції вважаються такими у тому випадку, якщо вони здійснюються поза межами національних кордонів для того, щоб розширити виробництво товарів та послуг, придбати товари для імпорту у країні базування чи експорту у третій країні. Характерними особливостями прямих іноземних інвестицій є те, що інвестор має управлінський контроль над підприємствами, тому вони виступають у якості акціонерного капіталу та коротко й довгострокових позик. Мета здійснення таких інвестицій, відповідно, полягає у виробництві товарів та їх переміщенні між різними країнами, для чого іноземний інвестор повинен мати контроль над підприємствами [5, с. 92]. Портфельні іноземні інвестиції є вкладенням капіталу в іноземні пайові чи боргові цінні папери для того, щоб отримати дохід без права реального контролю

над об'єктом інвестування. Ці інвестиції пов'язані з покупкою фінансових активів, таких як акції та облігації, без наміру контролювати компанії або підприємства. Тим самим портфельні іноземні інвестиції відрізняються від прямих. Вони мають більш високий рівень ризику, оскільки вони можуть бути чутливі до коливань фінансових ринків, змін в законодавстві та політичних змін у країнах, де здійснюються інвестиційна діяльність.

Таким чином, можна визначити наступні види прямих іноземних інвестицій:

- Інвестиції у нові проекти, які полягають у інвестуванні у створення нових підприємств чи розширення чинних, які були відкриті нещодавно;
- Злиття чи поглинання – іноземні інвестори купують чинні компанії чи їх частини для того, щоб консолідувати підприємства, тим самим маючи можливість швидко зайняти місце на певному ринку;
- Стратегічні партнерства – полягають у створенні спільних підприємств з місцевими фірмами, що дає можливість об'єднати ресурси для досягнення спільної мети [7].

Класифікують іноземних інвестицій:

- ☐ За формами залучення – прямі, портфельні та інші;
- ☐ За характером використання – підприємницькі та позичкові;
- ☐ За характеристиками країн-реципієнта та політики стосовно залучення іноземних інвестицій – за режимом оподаткування та за формами державних гарантій;
- ☐ За якісними ознаками та цільовим спрямуванням потоків іноземних інвестицій – за ступенем їх повернення, за величиною, за геополітичним спрямуванням, за метою інвестування, за якісною формою оформлення, за рівнем інвестиційного ризику, за характером впливу на економіку приймаючої сторони тощо. [8, с. 12].

Прямі іноземні інвестиції можна поділити на горизонтальні, вертикальні та конгломеративні. Важливо також розрізняти стратегічні та спекулятивні

інвестиції. Стратегічні вкладення капіталу спрямовані на довгострокову працю з підприємствами приймаючої країни, що може включати створення спільного бізнесу, розширення виробничих потужностей та залучення передових технологій. Такі інвестиції часто сприяють технологічному прогресу, а також дають можливість компаніям значно покращити свою позицію на ринку. Однак стратегічні інвестиції можуть супроводжуватися великими витратами та високим рівнем невизначеності. Спекулятивні інвестиції, навпаки, орієнтовані на швидке отримання прибутку шляхом гри на курсах акцій, облігацій чи інших фінансових активів.

За вираженням вкладених ресурсів виділяються чотири основні типи інвестицій: фінансові, реальні, інноваційні та інтелектуальні.

Одним із ключових параметрів є джерело походження капіталу, за яким інвестиції поділяються на державні та приватні. [9, с. 86].

За ступенем повернення розподіляють інвестиції, що повертаються (кредити, позики); ризикові (частка у власності капіталу); що не повертаються (допомога міжнародних організацій).

Отже, економічна сутність іноземних інвестицій полягає у тому, що іноземне інвестування є однією з форм зовнішньоекономічної діяльності. За останні десятиліття іноземне інвестування набуває все більшого значення, стаючи основою для економічного розвитку держав, забезпечуючи також макроекономічну політику стабілізації. Без залучення іноземних інвестицій, не маючи доступу до новітніх технологій, країнам складніше вийти з економічної кризи. В цілому, іноземні інвестиції можна вважати вкладенням капіталу іноземними юридичними чи фізичними особами у підприємства, цінні папери, нерухомість та інші активи країни-реципієнта з метою отримання прибутку або досягнення стратегічних цілей. Вони забезпечують економічний розвиток країни, сприяючи вирішенню економічних проблем та покращуючи стан окремих напрямків господарства.

1.2 Специфіка інвестиційної діяльності та фактори, що її формують

Вивчення інвестиційної ланки світової економіки завжди перебувало в центрі уваги економічної думки. Тому що, інвестиційна діяльність виступає, як вагомий важелі зростання та забезпечення країн капіталом для модернізації інфраструктури, науково-технологічних інновацій та підтримки соціальних програм. Міжнародні інвестиційні потоки не лише сприяють зростанню валового внутрішнього продукту окремих країн, а й інтеграції національних економік в глобальну фінансову систему. Це в свою чергу забезпечує більш ефективний розподіл ресурсів, що має позитивний вплив на розвиток регіональних економік. Інвестиційна діяльність має деякий ряд специфічних рис.

Таблиця 1.1 – Специфіка інвестиційної діяльності.

Ключові аспекти	Значення
Терміновість вкладення.	Інвестиції інвестуються на певний проміжок часу і протягом перебування коштів в об'єкті інвестування, інвестор повинен одержувати обумовлений прибуток.
Цілеспрямованість вкладення.	Інвестор визначає певну галузь або сферу, куди планує вкласти власні кошти. Іншими словами, у капіталу є спрямованість руху в певне русло.
Ризикованість вкладів.	Внесок буде ризиковим в будь-якому випадку, незалежно від об'єкта вкладення. Бувають різні інвестиції за рівнем ризику, але у всіх випадках інвестор ризикує засобами в межах свого вкладу.
Потенційна прибутковість.	Головна мета інвестування – це отримання доходів. Це важливе завдання усіх інвесторів, незалежно від виду інвестицій і наявності інших цілей

Джерело складено автором на основі [11, с. 27].

Згідно з визначенням Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР), специфіка інвестиційної діяльності характеризують низкою фінансово-економічних факторів, що визначають ефективність господарської діяльності в певному регіоні або країні. Вона охоплює такі елементи:

– політичні, географічні, історичні, культурні, правові, релігійні, соціально-економічні, організаційні та фінансові фактори, які впливають на інвестиційну діяльність;

- динаміку макроекономічних показників, таких як: рівень економічного зростання, інфляція, безробіття та інші, які враховуються інвесторами при прийнятті рішень про інвестування;
- наявність або відсутність природних ресурсів, які можуть впливати на привабливість регіону для інвестицій;
- демографічну ситуацію;
- рівень розвитку законодавчої бази, валютна та фіскальна політика, прозорість та стабільність економічної системи, які створюють умови для сприятливого інвестиційного клімату [10, с. 152].

Фактори, що впливають на інвестиційну діяльність на міжнародному рівні такі, як рівень інфляції, стабільність національної валюти, податкова політика, прямо впливають на інвестиційну привабливість країни. Висока інфляція зазвичай є негативним сигналом для інвесторів, оскільки зменшується реальна вартість активів і прибутків. Коливання валют може призводити до непередбачуваних ризиків, а тому інвестори схильні уникати країн із великими коливаннями валютних курсів. Фіскальна політика держави має вагомe значення з для країни з поміркованим рівнем оподаткування та стабільною бюджетною політикою створюють умови для залучення інвестицій, оскільки такі фактори знижують фінансові ризики. Політична стабільність є не менш важливим чинником для міжнародних інвестицій. Відсутність політичних криз, війн, конфліктів або змін урядів, які можуть призвести до зміни економічного курсу, є важливими для забезпечення довгострокових інвестиційних інтересів. Інвестори зазвичай схильні спрямовувати свої кошти в країни, де є чітке дотримання прав власності, ефективна боротьба з корупцією та прогнозованість політичних процесів. На міжнародному рівні вплив глобальних угод, таких як торговельні угоди або інвестиційні договори, може сприяти зниженню бар'єрів для інвесторів, відкриваючи нові ринки та знижуючи торгові витрати. Країни з розвиненою транспортною, енергетичною та інформаційною інфраструктурою надають інвесторам більші можливості для реалізації проектів, знижуючи витрати на логістику та забезпечення доступу до ринків. Водночас, країни, де

інфраструктура знаходиться на низькому рівні, можуть стикатися з високими витратами та перешкодами для інвесторів, що негативно позначається на залученні інвестицій.

Високий рівень трудової міграції може бути позитивним або негативним фактором для країни залежно від її контексту. Для країн, що розвиваються, трудова міграція може призвести до збільшення кількості доступних кваліфікованих працівників, що стимулює розвиток індустрій і знижує витрати для інвесторів. Однак, для економік, які стикаються з високим рівнем еміграції, можливий дефіцит робочої сили, що може стримувати розвиток економічних секторів та знижувати привабливість країни для інвестицій. [12, с. 132].

Країни з низьким рівнем освіти можуть мати обмежену кількість висококваліфікованих кадрів, що знижує привабливість для інвестицій у високотехнологічні або інтелектуальні галузі.

Таким чином, країни, що дотримуються міжнародних екологічних стандартів, стають більш привабливими для інвесторів, які орієнтовані на сталий розвиток і готові дотримуватися екологічно чистих технологій. Водночас країни з менш суворими екологічними вимогами можуть приваблювати інвесторів низькими витратами на виробництво, але це може призвести до довгострокових екологічних і соціальних проблем.

1.3 Способи та форми залучення іноземного капіталу

Залучення іноземного капіталу є стратегічно важливим процесом для економіки будь-якої держави, оскільки воно сприяє зростанню інвестицій, підвищенню конкурентоспроможності підприємств, розвитку інфраструктури та створенню нових робочих місць. В умовах глобалізації країни активно конкурують за залучення іноземних інвесторів, створюючи сприятливі умови для ведення бізнесу та впроваджуючи економічні реформи. Однією з головних переваг іноземного капіталу є можливість отримання не лише фінансових

ресурсів, а й сучасних технологій, ноу-хау, управлінського досвіду та доступу до міжнародних ринків.

Одним із основних способів залучення іноземного капіталу є прямі іноземні інвестиції (ПІІ), які передбачають вкладення коштів у підприємства країни-реципієнта з метою отримання контролю або значного впливу на їхню діяльність. Прямі інвестиції відіграють ключову роль у модернізації економіки та забезпеченні її стабільності..

Ще одним поширеним способом залучення іноземного капіталу є портфельні інвестиції, які передбачають купівлю акцій, облігацій та інших фінансових інструментів без встановлення контролю над підприємством. Вони здійснюються через фондові ринки і можуть бути ефективним джерелом фінансування для розвитку бізнесу та державного сектора. Основними перевагами портфельних інвестицій є їхня гнучкість, ліквідність та можливість швидкого залучення капіталу, проте вони також характеризуються високою мінливістю та схильністю до ризиків, пов'язаних із змінами кон'юнктури ринку. [14, с. 36].

Кредити та позики теж є способом залучення іноземного капіталу, який використовується як урядами, так і приватними компаніями. Вони можуть надаватися міжнародними фінансовими організаціями, такими як Світовий банк, Міжнародний валютний фонд (МВФ), Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР), а також приватними іноземними банками. Кредитні ресурси спрямовуються на розвиток інфраструктурних проєктів, підтримку малого та середнього бізнесу, фінансування державного бюджету та економічні реформи. [15, с. 6].

Окрім класичних фінансових інструментів, важливу роль у залученні іноземного капіталу відіграють гранти та інші форми безповоротного фінансування. Вони надаються міжнародними організаціями, урядами інших держав або благодійними фондами для реалізації соціально значущих проєктів у сферах освіти, екології, охорони здоров'я та розвитку підприємництва. Грантове фінансування дозволяє реалізовувати довгострокові програми без необхідності

повернення коштів, проте воно часто має жорсткі вимоги до звітності та цільового використання.

Іншим важливим способом залучення іноземного капіталу є міжнародний лізинг та факторинг, які використовуються підприємствами для придбання необхідного обладнання та покращення оборотного капіталу. Лізинг дозволяє отримувати в користування техніку, транспортні засоби та інші активи з подальшим правом викупу, що знижує фінансове навантаження на компанію. Факторинг, у свою чергу, передбачає продаж дебіторської заборгованості фінансовим установам, що дозволяє швидко отримати ліквідні кошти та уникнути проблем із неплатоспроможними контрагентами. [12, с. 16].

Важливе місце у залученні іноземного капіталу займають спеціальні економічні зони та податкові стимули, які створюють сприятливі умови для міжнародних інвесторів. Також офшорні механізми теж використовуються, як спосіб залучення іноземного капіталу, особливо у сфері фінансів та технологій.. Водночас використання офшорних схем може бути пов'язане з ризиками, законодавчими обмеженнями та посиленням контролем з боку регулюючих органів.

Серед нових форм іноземного інвестування можна виділити:

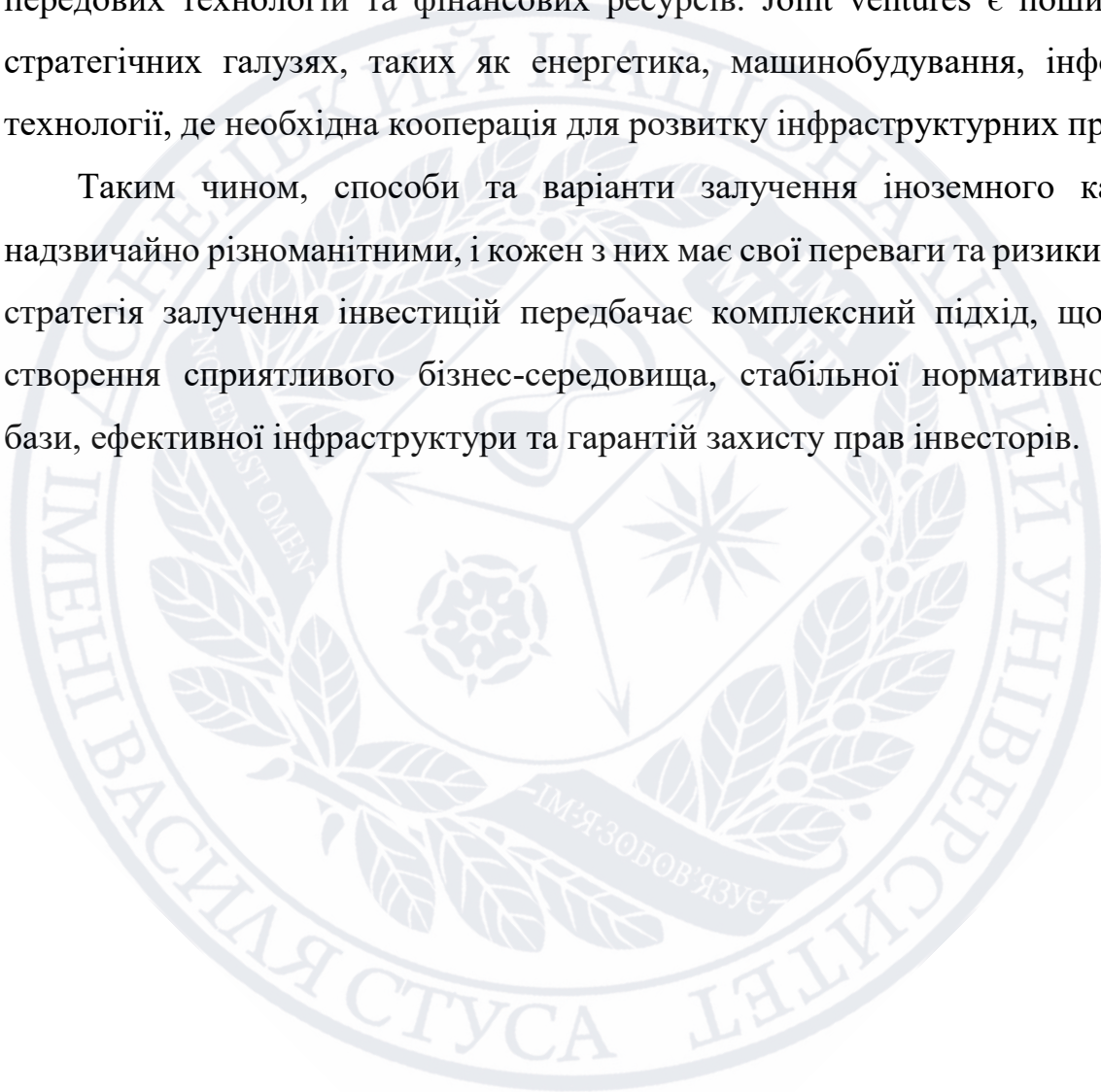
Зелені інвестиції (greenfield investments) передбачають створення нового підприємства з нуля іноземним інвестором. Вони забезпечують повний контроль над активами, що дозволяє інвесторам впроваджувати власні стандарти управління та виробництва. Цей тип інвестицій сприяє розвитку регіонів, створенню нових робочих місць і технологічному прогресу. Вони вимагають значних фінансових ресурсів і є довготривалими за термінами окупності, що може обмежувати їхню популярність серед інвесторів.

Злиття та поглинання (Mergers and Acquisitions) відбувається коли іноземні компанії купують контрольні пакети акцій місцевих підприємств або зливаються з ними. Цей спосіб дозволяє швидко отримати доступ до вже сформованих ринків, виробничих потужностей і каналів збуту. Проте такі інвестиції можуть викликати труднощі, пов'язані з інтеграцією різних корпоративних культур,

управлінськими стилями та можливим спротивом з боку місцевих конкурентів або регулюючих органів.

Спільні підприємства (joint ventures) є формою співпраці між іноземними та місцевими компаніями, які об'єднують капітали, технології та управлінський досвід. Це дозволяє іноземним інвесторам мінімізувати ризики, пов'язані з незнайомим бізнес-середовищем, а локальним партнерам – отримати доступ до передових технологій та фінансових ресурсів. Joint ventures є поширеними у стратегічних галузях, таких як енергетика, машинобудування, інформаційні технології, де необхідна кооперація для розвитку інфраструктурних проектів

Таким чином, способи та варіанти залучення іноземного капіталу є надзвичайно різноманітними, і кожен з них має свої переваги та ризики. Успішна стратегія залучення інвестицій передбачає комплексний підхід, що включає створення сприятливого бізнес-середовища, стабільної нормативно-правової бази, ефективної інфраструктури та гарантій захисту прав інвесторів.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ВПЛИВУ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ НА РОЗВИТОК КРАЇН СВІТУ

2.1 Світовий досвід залучення та впровадження іноземних інвестицій сучасними державами світу

Вагомий вплив іноземних інвестицій на економічний розвиток країн світу важко переоцінити. У сучасних умовах глобалізації та постійного посилення міждержавної конкуренції залучення капіталу з-за кордону відіграє ключову роль у формуванні потужної та стійкої економіки. Досвід провідних країн свідчить, що іноземні інвестиції здатні не лише збільшувати обсяги виробництва й забезпечувати зростання валового внутрішнього продукту, а й сприяти технологічним інноваціям та підвищенню рівня зайнятості населення. Важко уявити розвиток країни, яка б не залучала та впроваджувала у певні сфери свого життя іноземні інвестиції. Навіть країни з високим рівнем розвитку так чи інакше потребують і залучають іноземні інвестиції, які допомагають забезпечити ще більший рівень їх розвитку. Завдяки іноземним інвестиціям розвивається економіка, наука, освіта, культура, вдосконалюється стан інфраструктури, розвиваються окремі регіони та населені пункти. Усе це підкреслює те, наскільки важливими є іноземні інвестиції для сучасних країн. Для того, щоб забезпечити їх ефективне залучення, країни повинні володіти достатнім рівнем інвестиційної привабливості. Залежно від цього вони зможуть залучити як прямі іноземні інвестиції від компаній, які будуть розвиватись на їх ринках, так і цільові іноземні інвестиції, спрямовані у певну сферу.

Прямі іноземні інвестиції (ПІІ), і інші види іноземних інвестицій позитивно впливають на країни, у які вони спрямовані:

- Стимулювання економічного розвитку. Іноземні інвестиції можуть стимулювати економічний розвиток цільової країни та створювати більш сприятливе середовище для компаній, інвестора, а також стимулювати місцеве співтовариство та економіку;

- Полегшення міжнародної торгівлі. Багато економічних секторів зазвичай вимагають присутності в міжнародних виробників, щоб забезпечити продажі та досягнення цілей;
- Вирішення проблеми зайнятості. ПІІ створюють нові робочі місця та більше можливостей, оскільки інвестори будують нові компанії в інших країнах;
- Розвиток людських ресурсів. Навички, отримані робочою силою під час навчання, підвищують загальну освіту та людський капітал у країні. Країни з ПІІ отримують вигоду від розвитку своїх людських ресурсів, зберігаючи при цьому власність;
- Збільшення доходу країни. Ще однією великою перевагою прямих іноземних інвестицій є збільшення доходу цільової країни. Із збільшенням кількості робочих місць і вищою заробітною платою національний дохід зазвичай зростає, що сприяє економічному зростанню [18, с. 116].

Враховуючи ці та інші переваги від отримання іноземних інвестицій, країни світу активно залучають їх, тим самим отримуючи значну вигоду.

Іноземні інвестиції можуть мати і низку ризиків. Вони можуть сприяти надмірній залежності від зовнішніх джерел фінансування, впливати на суверенітет національних ринків та спричиняти соціально-економічні диспропорції. Саме тому державам важливо вибудовувати ефективну систему регулювання, враховуючи міжнародно-правову базу й національні пріоритети розвитку. Систематизація досвіду окремих країн дозволяє виділити специфічні шляхи оптимізації взаємодії державного апарату з інвесторами, що обґрунтовується емпіричними даними та аналітичними дослідженнями [18, с. 120].

Перша країна, який досвід необхідно розглянути – це Тайланд. Окрім внутрішніх інвестицій, Таїланд став одним із найбільших зовнішніх інвесторів в Асоціації держав Південно-Східної Азії (АСЕАН), зокрема в таких країнах, як

Камбоджа, Лаос, М'янма та В'єтнам, і інвестує в проекти, пов'язані з енергетикою, такі як проекти гідроенергетики.

Для того, щоб залучити іноземні інвестиції, Таїланд впроваджує спеціальні правові заходи. 14 вересня 2021 року Кабінет міністрів Таїланду прийняв постанову про введення пільг у сфері імміграції, оподаткування та володіння землею, спрямованих на залучення іноземних інвесторів, заможних пенсіонерів, спеціалістів, які можуть працювати віддалено з Таїланду, і висококваліфікованих спеціалістів [19]. Найбільшими інвесторами виступають Японія, Китай, Сінгапур, США. Наразі уряд Таїланду надає перевагу таким галузям для інвестування: екологічно безпечної індустрії, автомобілебудуванню, цифрові індустрії [20].

Динаміку отримання іноземних інвестицій у різні галузі у Таїланді представлено на рисунку 2.1.

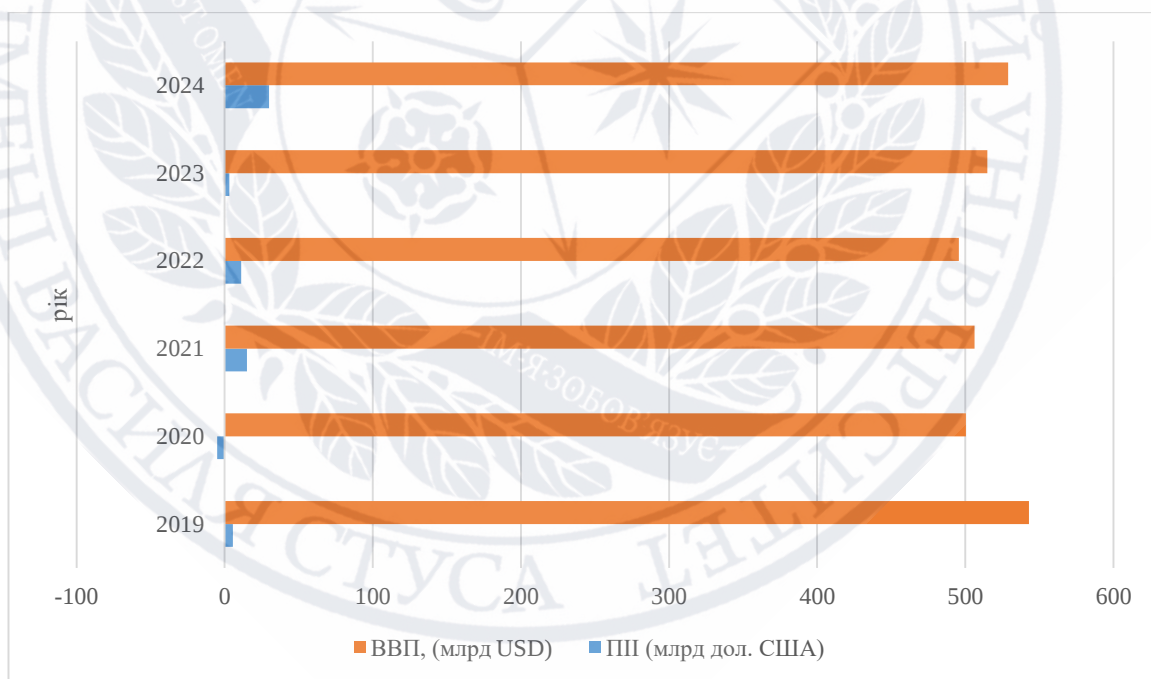

Рисунок 2.1 – Динаміка отримання іноземних інвестицій Таїланді та ріст ВВП за 2019-2024р.р.

Джерело складено автором на основі [19, 20].

Таїланд вважається «ноюю іудустріальною країною» з ВВП у 1,517 трильйона доларів на кінець 2023 року, що робить його 9-ю за величиною економікою в Азії. Таїланд був і продовжує залишатися однією з найуспішніших країн у регіоні щодо залучення прямих іноземних інвестицій завдяки сприятливому середовищу для інвесторів.

Аналізуючи досвід іншої країни – Ісландія, зазначимо, що невелика острівна країна з дуже невеликою кількістю населення та невеликими запасами природних ресурсів, також потребує іноземні інвестиції. Аналізуючи обсяг іноземних інвестицій за останні роки, зазначимо наступне. Станом на кінець 2023 року позиція вхідних прямих іноземних інвестицій (ПІІ) склала 1281 млрд крон. Станом на кінець 2023 року найбільшими інвесторами були Люксембург, Норвегія, Нідерланди, Велика Британія та Швейцарія. Вхідні іноземні інвестиції здебільшого зосереджені у виробництві алюмінію, фармацевтиці та холдингових компаніях. У Додатку А Рисунок А1. представлена динаміка отримання іноземних інвестицій Ісландії та ріст ВВП за 2019-2024р.р. [21].

Унікальним у залученні та впровадженні іноземних інвестицій є досвід Швейцарії. Як і в більшості інших країн, у Швейцарії міжнародні інвестиції є ключовим фактором економічного зростання та процвітання. Швейцарські компанії традиційно експортують не лише промислові товари та послуги, а й капітал, зокрема у формі прямих інвестицій. За даними Національного банку Швейцарії, у 2024 році обсяг прямих інвестицій швейцарських компаній у виробництво, розподіл і дослідження за кордоном становив 1400 мільярдів швейцарських франків. Порівняно з іншими країнами, Швейцарія підтримує відносно високий рівень прямих іноземних інвестицій. Разом з тим, у країні існують певні інвестиційні обмеження в сферах, що знаходяться під державними монополіями, включаючи певні види громадського транспорту, телекомунікації, поштові послуги, алкогольні напої та спиртні напої, авіакосмічну та оборонну промисловість, певні види страхування та банківських послуг, а також торгівлю сіллю [26]. У додатку А на Рисунку А 2 окреслені основні галузі іноземного інвестування у країну Швейцарія.

Аналізуючи роль іноземного інвестування для країни ЄС Польщі було обумовлено комплексом факторів, серед яких варто відзначити такі, як залучення іноземних інвестицій та інтеграція у ланцюжки поставок. Країна стала важливою ланкою у світовій економіці завдяки вигідному географічному розташуванню для розвитку торгівлі та логістики. Європейські компанії розміщували у Польщі виробництва, що сприяло зростанню експорту та залученню інвестицій. Для наочності: прямі іноземні інвестиції у 2003 році склали всього €46 млрд, а вже у 2010-му вони зросли до €161 млрд і до €252 млрд у 2023 році.

Динаміку отримання іноземних інвестицій і відсоток ВВП у Польщі представлено на рисунку 2.2.

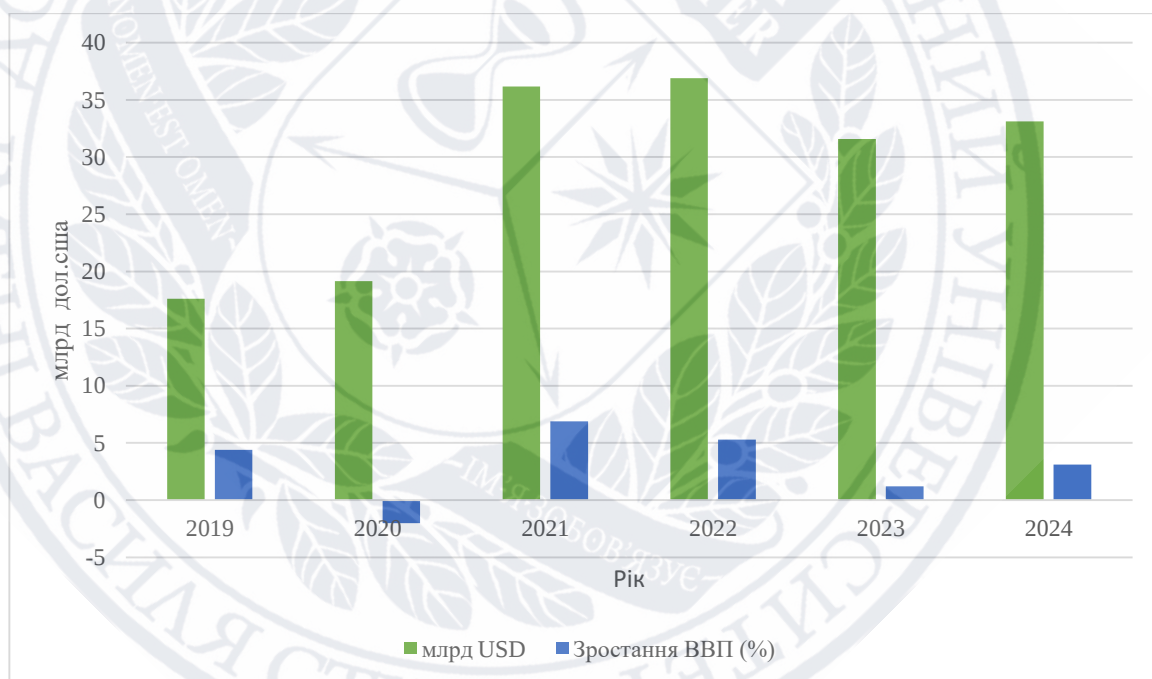

Рисунок 2.2 – Динаміка отримання іноземних інвестицій Польщі за 2019-2024р. та % ВВП.

Джерело складено автором на основі [24].

Отже, це стало можливим завдяки фінансовим вливанням із фондів ЄС, 65% коштів з яких було спрямовано в транспорт, енергетику та соціальну сферу. Значна частина автострад і швидкісних доріг у Польщі була побудована або

реконструйована за підтримки грантів Європейського Союзу. Безумовно, успіхи польської економіки не були позбавлені проблем. Серед них можна виділити нерівномірність розвитку регіонів, високий рівень державного боргу та недосконалість деяких державних інститутів [24].

Досліджуючи економіку США, в яку інвестують понад 100 країн світу, однак лідируючі позиції належать міжнародним інвестиціям з невеликої групи розвинутих країн. Найбільшими інвесторами США протягом 2019–2024 років є Великобританія, Японія, Німеччина, Нідерланди, Канада, Франція, Швейцарія та Люксембург. Динаміку представимо на рисунку 2.2. Іноземні інвестиційна вкладення надходять у всі галузі економіки та у всі штати країни. Найбільш привабливими штатами з погляду іноземних інвесторів є Аляска (49%), Каліфорнія (14%) та Техас (9%) [25, с. 40]. На Рисунку 2.3 визначена динаміка прямих іноземних інвестицій за 2019-2024р.р.

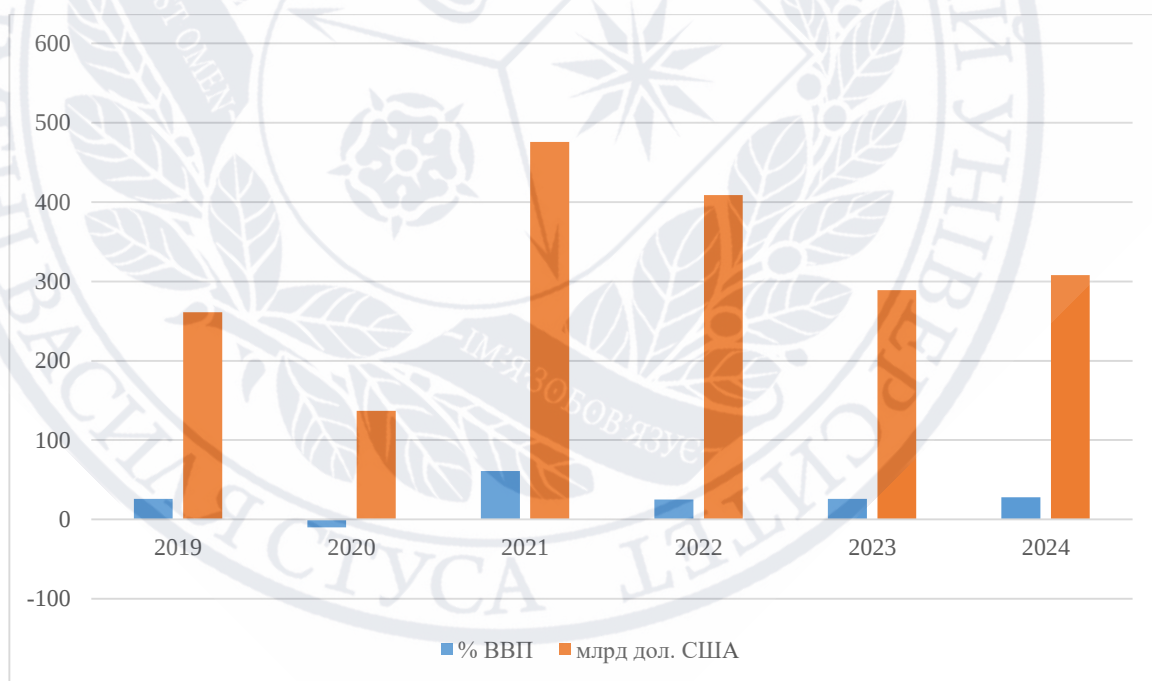

Рисунок 2.3 – Динаміка отримання іноземних інвестицій США та % ВВП за 2019-2024р.

Джерело складено автором на основі [25, с. 40].

Графік показує динаміку прямих іноземних інвестицій в США з 2019 по 2023 рік. Добре видно різкий спад у 2020 році, рекордне зростання у 2021, а також поступове зниження в наступні роки.

Економіка Сполучених Штатів залишається провідною серед розвинених країн та основним мотором світової економіки. Що стосується американської моделі податкового регулювання іноземного інвестування та заохочування урядом США іноземного інвестора до створення стратегічних альянсів з американськими компаніями в найбільш інноваційних та стратегічно важливих галузях національної економіки; надання міжнародним інвесторам рівних із національними виробниками умов [25, с. 39].

Аналізуючи досвід Індії, яка у 2023 році залучить 100 мільярдів доларів прямих іноземних інвестицій з привабливими інвестиційними можливостями в таких секторах, як охорона здоров'я, відновлювана енергетика, інформаційні технології та нерухомість. Найбільшими прямими іноземними інвесторами в Індію є Маврикій та Сінгапур. Саме з цих двох країн щороку надходить майже 50% прямих іноземних інвестицій. Уряд Індії також запровадив політику, сприятливу для інвесторів, зробивши більшість секторів економіки відкритими.

В Додатку Б Рисунку Б1 представлена динаміка прямих іноземних інвестицій за період 2019-2024р.р., де можна виявити, що між ПІІ та ВВП Індії існує значимий зв'язок, проте роль іноземного капіталу у формуванні ВВП країни поки що залишається стриманою [25, с. 42].

Міжнародний рух капіталу є важливим фактором у світовій економіці, сприяючи розвитку торгівлі, інвестицій, технологій та економічного зростання.

Таким чином, аналізуючи досвід країн про ефективність стратегії активного залучення іноземних інвестицій у поєднанні з цілеспрямованою промисловою політикою. Ці країни створили привабливі умови для іноземних інвесторів, включаючи податкові пільги, розвинуту інфраструктуру та ефективну систему державного управління, одночасно спрямовуючи інвестиції у пріоритетні галузі економіки.

У 2023 році міжнародний рух капіталу продовжував зростати, незважаючи на негативні наслідки пандемії COVID-19 та російсько-української війни. За даними Світового банку, надходження прямих іноземних інвестицій у світову економіку в 2023 році склали 1,65 трильйона доларів США, що на 8% більше, ніж у 2022 році. Статистика прямих іноземних інвестицій (ПІІ) країн у 2023 році представлено у таблиці 2.1. Найбільше зростання демонструють економіки, що розвиваються – Індія, Сінгапур, Гонконг, тоді як США, Китай нарощує лідерство в залученні коштів від іноземних інвесторів. Загалом обсяг ПІІ у світовій економіці сягнув \$41 трлн. [25, 26, 27].

Таблиця 2.1 – статистика прямих іноземних інвестицій (ПІІ) країн у 2023 році.

Номер в рейтингу Світового банку	Країна	Фонд ПІІ (млн дол. США)	Чистий приплив, як відсоток ВВП
1	США	388 078,000	2,621%
2	Китай	180 166,881	1,003%
3	Сінгапур	140 844,052	30,173%
4	Гонконг	120 951,629	33,613%
5	Франція	105 424,958	3,788%
6	Бразилія	91 502,104	4,765%
7	Австралія	67 118,916	4,006%
8	Канада	53 705,242	2,510%
9	Швеція	50 046,398	8,541%
10	Індія	49 940,258	1,475%
133	Україна	366,000	0,228%
199	росія	- 40 043,500	-1,787%

Джерело складене автором на основі [25, 26, 27].

У таблиці визначено, що перше місце займає США, де прямі іноземні інвестиції займають 388078,000 млн.дол. США, а Україна лише на 133 місці, де фонд прямих іноземних інвестицій займає 366,000 млн.дол. Таким чином, обсяги прямих іноземних інвестицій зросли в більшості таких регіонів, а саме - у Центральній і Південній Азії, Європі та Північній і Центральній Америці.

У випадку України характеризується негативними тенденціями, причиною чого є саме повномасштабна війна, зруйнування інфраструктури, втрата

кваліфікованих кадрів. Це призвело до зростання ризиків для бізнесу та втрату інвестиційної привабливості регіону.

Аналіз сучасного стану залучення іноземних інвестицій потребує детального дослідження їх динаміки та структури. За останні роки спостерігаються значні коливання обсягів іноземних інвестицій, що обумовлено впливом різноманітних зовнішніх та внутрішніх факторів. Дослідження статистичних даних дозволяє виділити кілька напрямків за регіонами інвестиційних потоків представлен у таблиці 2.2. [41].

Таблиця 2.2 – Сучасний стан динаміки прямих іноземних інвестицій за регіонами, 2020-2024 рр. (млн. дол. США)

Регіон	2020	2021	2022	2023	2024
Північна Америка	380,5	425,8	458,2	492,6	520,4
Європейський Союз	425,6	468,9	495,3	528,7	562,1
Азіатсько-Тихоокеанський регіон	512,3	568,4	612,7	658,9	695,3
Латинська Америка	145,2	168,7	182,4	198,6	215,9
Африка	38,6	45,2	52,8	58,4	65,7

Джерело складене автором на основі [38, 41].

Визначимо, що Азійсько-Тихоокеанський регіон лідирує в отриманні іноземних інвестицій. Він має велику частку у світових потоках інвестицій, особливо у вигляді прямих інвестицій, та є ключовим гравцем у глобальній економіці.

Аналіз сучасного стану залучення іноземних інвестицій потребує детального дослідження їх динаміки та структури. За останні роки спостерігаються значні коливання обсягів іноземних інвестицій, що обумовлено впливом різноманітних зовнішніх та внутрішніх факторів.

Отже, досвід провідних економік підтверджує, що залучення іноземного капіталу має відбуватися на основі комплексної стратегії, що передбачає узгодження національної економічної політики з міжнародними стандартами ведення бізнесу. Кожна з країн має різний рівень потреб в інвестиціях, тому обсяг

інвестування та подальшого впровадження інвестицій є відмінним. Інвестиційний клімат також має низку відмінностей, проте загалом усі світові країни вітають іноземних інвесторів та розвивають свою економіку так, щоб отримувати надалі достатню кількість інвестицій для стабільності економіки та стимулюванням інновацій.

2.2 Міжнародне регулювання інвестиційної діяльності

Інвестиційна діяльність завжди привертає увагу учасників міжнародних економічних процесів, оскільки ефективне інвестування є фундаментом для розвитку господарської діяльності та ключовим фактором економічного зростання країни. Жодна держава з ринковою економікою не може успішно розвиватися без залучення інвестицій. Вона сприяє, з одного боку, ефективному використанню капіталу в умовах його надлишку, а з іншого – забезпечує можливість досягнення нового рівня розвитку продуктивних сил у країнах із дефіцитом капіталу.

Міжнародне інвестиційне право є складною системою, яка об'єднує норми міжнародного публічного права та положення національного законодавства приватноправового характеру. Воно спрямоване на врегулювання відносин між учасниками інвестиційної системи в міжнародному економічному просторі. Ця взаємодія здійснюється досягаючи результатів правового регулювання, проте має певну ієрархічну структуру, де міжнародне право займає пріоритетне місце. Обов'язки, закріплені в міжнародних договорах, є обов'язковими для виконання сторонами та не можуть бути змінені в односторонньому порядку без згоди інших учасників [29, с. 1].

Суб'єктами міжнародних інвестиційних відносин є держави та іноземні приватні інвестори, які виступають власниками, але мають різний правовий статус. Вирішення питань ефективного правового регулювання між цими різнорідними суб'єктами породжує складні виклики, зокрема у виборі та застосуванні відповідних методів правового регулювання [30, с. 32].

Універсальне світове регулювання здійснюється Вашингтонською конвенцією про порядок вирішення інвестиційних спорів між країнами та іноземними особами 1965 р. та Сеульською конвенцією про започаткування багатостороннього агентства по гарантіям інвестицій 1985 р. Одним із ключових положень Вашингтонської конвенції про порядок вирішення інвестиційних спорів між державами та іноземними особами 1965 р. було заснування при Міжнародному банку реконструкції та розвитку Міжнародного центру з врегулюванням та вирішенням інвестиційних спорів між державами та приватними іноземними інвесторами [30, с. 36].

Сеульською ж конвенцією про заснування Багатостороннього агентства по гарантіям інвестицій 1985 р. був започаткований один із ефективних способів захисту іноземних інвестицій, як страхування. Відповідно до її норм іноземним інвесторам надаються фінансові гарантії шляхом страхування їх інвестицій від некомерційних ризиків. Згідно з її положеннями створюється система державного і приватного страхування на національному рівні, доповнена міжнародною багатосторонньою системою страхування іноземних інвестицій [31, с.12].

Міжнародне інвестиційне право Європейського Союзу становить систему правових норм, що забезпечують функціонування єдиного ринку капіталу, зокрема через закріплення принципу свободи пересування фінансових ресурсів між державами-членами та третіми країнами. Юридичне підґрунтя цього регулювання було закладене ще в Договорі про заснування Європейського економічного співтовариства 1957 року, де в статтях 67–73 містяться основи механізму руху капіталу. Маастрихтський договір 1992 року закріпив цей підхід, надавши йому статус одного з фундаментальних принципів економічної інтеграції. У статті 73 «В» Договору про ЄС передбачено заборону на будь-які обмеження капітальних потоків як між державами-членами, так і у взаємодії з третіми країнами. Водночас держави зберігають право застосовувати національне податкове законодавство для регулювання інвестиційного

середовища, зокрема, виокремлюючи платників податків залежно від місця проживання та розташування їхнього капіталу [33, с. 2].

Питання міжнародного інвестиційного права регулюється не лише актами ЄС, а й низкою багатосторонніх угод. Одним із таких нормативних документів є Договір про створення Економічного союзу СНД, підписаний 24 вересня 1993 року. Він передбачає низку зобов'язань для держав-учасниць, зокрема надання національного режиму для суб'єктів господарювання інших країн-членів, сприяння виробничій кооперації та координацію інвестиційної політики.

Ще одним важливим джерелом міжнародного інвестиційного права є Угода про співробітництво у сфері інвестиційної діяльності, підписана 24 грудня 1993 року в Ашгабаті. Вона встановлює основні принципи залучення іноземного капіталу, визначаючи інвесторами як юридичних, так і фізичних осіб, а також державні утворення. Об'єктом інвестування визнаються всі види майнових, фінансових та інтелектуальних цінностей. Угода передбачає механізми здійснення капіталовкладень, включаючи створення нових підприємств, придбання акцій, а також інші форми інвестування відповідно до національного законодавства [28].

Міжнародне регулювання інвестиційної діяльності здійснюється за участю низки міжнародних організацій, які встановлюють правила, норми, стандарти та надають підтримку для забезпечення прозорості й стабільності інвестиційного клімату.

Світова організація торгівлі (СОТ) є провідною міжнародною економічною організацією. До її членів належать 153 країн, на долю яких припадає близько 96% обсягів світової торгівлі. Функції СОТ полягають у встановленні правил міжнародної системи торгівлі та вирішенні спірних питань між країнами-членами, що підписані під близько 30-ма угодами організації.

Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) – міжнародна організація, учасниками якої є 38 країн. При цьому 70 країн мають статус партнерів ОЕСР, вони беруть участь у багатьох сферах її діяльності. Дані статистики організації є першочерговим важливим джерелом для урядів та

неурядових фінансових, економічних, інвестиційних, промислових установ. Країни-члени ОЕСР застосовують єдину методологію, що дозволяє використовувати її як надійний інструмент аналізу та прогнозу розвитку глобальної економіки.

Багатостороннє агентство з гарантування інвестицій є частиною Групи Світового банку. Його діяльність полягає в сприянні залученню прямих іноземних інвестицій у країни, що розвиваються, з метою підтримки їх економічного зростання, зниження рівня бідності та поліпшення якості життя населення. Агентство забезпечує інвесторам захист від політичних ризиків та сприяє створенню стабільного інвестиційного середовища, що є ключовим для прогресу та розвитку. Багатостороннє агентство з гарантування інвестицій сприяє потокам прямих інвестицій у країни, що розвиваються, та країни з перехідними економіками, пропонує комплекс інформаційних та консультаційних послуг.

Служба з іноземних інвестицій є спеціалізованим органом, створеним для залучення, підтримки та управління іноземними інвестиціями. Керівництво Службою з іноземних інвестицій здійснюється Міжнародною фінансовою Корпорацією, Багатостороннім агентством з гарантування інвестицій, Світовим банком. Вона рекомендує найбільш ефективні шляхи залучення іноземних інвестицій.

Регулювання іноземних інвестицій також здійснює Міжнародний центр з урегулювання інвестиційних спорів (ICSID) – це міжнародна організація, створена у 1966 році під егідою Світового банку згідно з положеннями Вашингтонської конвенції 1965 року. Його головною метою є сприяння вирішенню інвестиційних спорів між державами та іноземними інвесторами шляхом арбітражу або примирення. Рішення даного органу є обов'язковими для всіх сторін [33, с.4].

Отже, міжнародне регулювання інвестиційної діяльності є однією з найважливіших складових глобальної економічної системи, воно направлене на забезпечення стабільності, прозорості та ефективності інвестиційних процесів.

Регулювання здійснюється через багатосторонню співпрацю міжнародних організацій та впровадження міжнародних договорів. В такий спосіб встановлюються стандарти захисту інвесторів, регулюється їхня діяльність, забезпечується баланс інтересів між державами та приватними інвесторами.

2.3 Сучасний стан та напрямки активізації залучення іноземних інвестицій в економіку України

Іноземні інвестиції є важливим джерелом фінансування економічного розвитку будь-якої країни. Вони представляють собою вкладення капіталу резидентами однієї країни в економіку іншої країни з метою отримання прибутку.

Залучення іноземного капіталу відіграє вирішальну роль у розвитку економік країн, а також і для України, сприяючи її модернізації та інтеграції у світову економічну систему. Міжнародні компанії, розширюючи свою діяльність в Україні, привносять сучасні технологічні рішення та управлінські практики, що сприяє модернізації виробничих процесів та підвищенню ефективності національних підприємств. Зростання експорту є ще одним позитивним наслідком залучення іноземного капіталу. Міжнародні компанії часто використовують Україну як виробничу базу для експорту продукції на інші ринки, що сприяє збільшенню обсягів зовнішньої торгівлі та покращенню платіжного балансу країни. Наприклад, автомобільна промисловість у західних регіонах України значною мірою орієнтована на експорт продукції до країн Європейського Союзу.

За даними Національного банку України, у 2019 році обсяг репатрійованих дивідендів становив близько 3,3 млрд доларів США, що свідчить про значний відтік капіталу. Залежність економіки від іноземного капіталу є ще одним потенційним ризиком. У разі погіршення інвестиційного клімату або виникнення глобальних економічних криз іноземні інвестори можуть скоротити або припинити свою діяльність в країні, що негативно вплине на економічну

стабільність. Наприклад, під час світової фінансової кризи 2008-2009 років багато іноземних компаній згорнули свої інвестиційні програми в Україні. На початку періоду, з 2010 до 2013 року, спостерігалось поступове зростання обсягів прямих іноземних інвестицій. Це було зумовлено кількома факторами, серед яких можна виділити стабільний економічний ріст, проведення реформ та збільшення рівня довіри з боку іноземних інвесторів. Україна в цей період вживала заходів для покращення бізнес-клімату, зокрема зменшення адміністративних бар'єрів, спрощення податкової системи та запровадження нових програм підтримки інвесторів. Інвестиції в цей час йшли, зокрема, в сільське господарство, енергетичну інфраструктуру та технологічні інновації. Завдяки цим заходам обсяги прямих іноземних інвестицій в Україні поступово зростали [34].

Але починаючи з 2014 року, після анексії Криму та початку військового конфлікту на сході країни, обсяги іноземних інвестицій різко знизилися. Події на сході України і міжнародна ізоляція призвели до значної політичної та економічної невизначеності. Відбулося скорочення інвестиційних потоків, оскільки міжнародні інвестори стали менш схильні до ризикованих вкладень у країну, що перебувала в умовах збройного конфлікту та економічної кризи. З 2015 року спостерігалось поступове відновлення інвестиційних потоків, хоча рівень інвестицій залишався нижчим за докризовий. Це було пов'язано з частковою стабілізацією ситуації на сході країни, а також проведенням антикорупційних заходів, реформуванням судової та податкової систем. Приватизація державних підприємств, запуск нових інвестиційних проектів у співпраці з міжнародними фінансовими організаціями сприяли поступовому відновленню інвестиційних потоків. Важливим фактором був і позитивний ефект від угод з Міжнародним валютним фондом, які передбачали фінансову допомогу Україні в обмін на здійснення реформ. Пандемія COVID-19, яка розпочалася у 2020 році, внесла свої корективи в інвестиційну ситуацію в Україні. Як і в багатьох інших країнах, змусили багатьох інвесторів переглянути свої стратегії.

Закриття кордонів, скорочення економічної активності та карантини призвели до зниження інвестиційної активності у всьому світі. Україна не стала винятком.

Вже у 2021 році обсяг прямих іноземних інвестицій досягнув 6,7 млрд доларів США, що свідчило про відновлення інвестиційної активності. Однією з основних причин цього стало зростання глобальної економіки після пандемії та повернення до стабільного розвитку.

Зокрема, Україна виглядала привабливою для інвесторів завдяки низці факторів, серед яких варто відокремити стабільність національної валюти, вдосконалення законодавчого поля, зниження корупційних ризиків та продовження реформ у ключових секторах економіки. Крім того, інвестори все більше звертали увагу на аграрний сектор, IT-індустрію та інфраструктурні проекти, які стали одними з основних драйверів інвестиційної активності. Повномасштабне вторгнення Росії в Україну у 2022 році спричинило черговий відтік іноземного капіталу. За даними Міністерства економіки України, у 2022 році обсяг інвестиції в країну знизився до 1,152 млрд доларів США, що стало наслідком підвищених ризиків та невизначеності, пов'язаних з військовими діями. Наводимо щоквартальний графік надходження прямих іноземних інвестицій в економіку України за останні 10 років на рисунку 2.4:

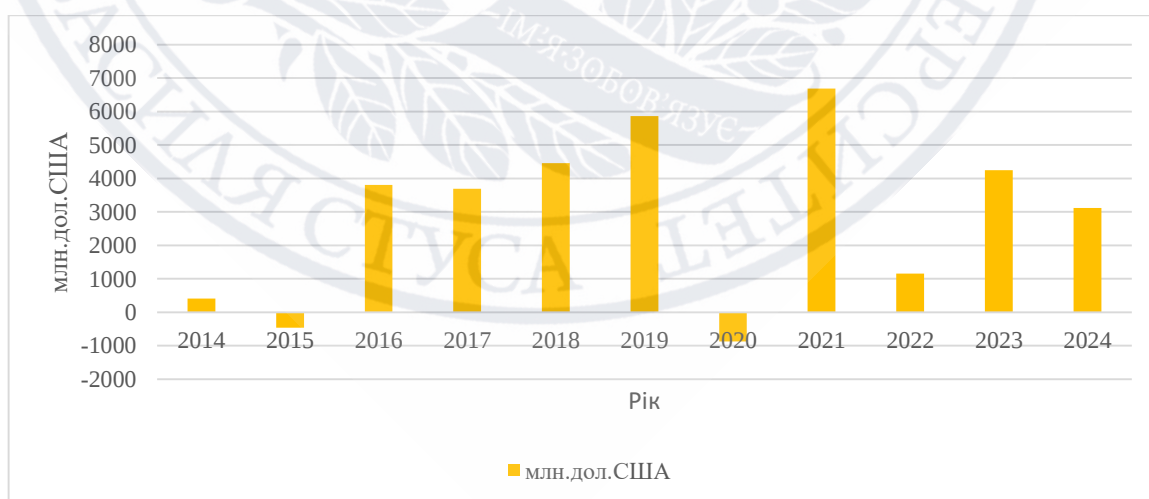

Рисунок 2.4 – Надходження прямих іноземних інвестицій в економіку України з 2014 -2025 р.р.

Джерело складене автором на основі [36, с.94].

Зовнішні інвестори за даними Національного банку України, у 2023 році про інвестували в економіку 4,25 млрд дол. Це набагато більше ресурсів, ніж у 2016-2017 роки. Проаналізуємо, що іноземні інвестори вкладали у відновлення галузей держави, які постраждали внаслідок обстрілів чи окупації. Крім того, у 2023 році багато компаній інвестували в резервні джерела енергії, зокрема купували великі промислові генератори, зелену енергетику[35].

Протягом досліджуваного періоду структура країн-інвесторів залишалася відносно стабільною. Серед основних країн, що інвестують в економіку України, виділяються Кіпр, Нідерланди, Швейцарія, Велика Британія, Німеччина, Австрія, Люксембург та Франція. Згідно з даними Міністерства економіки України, станом на 2022 рік частка Кіпру в загальному обсязі прямих іноземних інвестицій становила 33,1%, Нідерландів – 19,5%, Швейцарії – 5,1%, Великої Британії – 4,8%, Німеччини – 4,97%, Австрії – 3,2%, Люксембургу – 2,5% та Франції – 2,2% [32].

За даними платіжного балансу, опублікованого на сайті Національного банку України, за вісім місяців 2023 року чистий приплив іноземних інвестицій оцінено у 2,9 млрд доларів США, з яких 2,3 млрд доларів становило реінвестування доходів. Це свідчить про те, що певна частина інвесторів, незважаючи на невизначеність і військовий конфлікт, продовжувала вкладати свої доходи назад в українську економіку, що також свідчить про деякий рівень довіри до довгострокових перспектив країни [37].

До кінця 2025 року очікується подальше зростання інвестиційної активності, оскільки уряд України активно працює над поліпшенням інвестиційного клімату, залученням нових інвестиційних проєктів і розвитком інфраструктури. Проте, з огляду на зовнішні та внутрішні ризики, такі як політична нестабільність та геополітичні фактори, обсяги іноземного інвестування можуть залишатися непередбачуваними.

Згідно з результатами дослідження «Індекс інвестиційної привабливості України», проведеного Європейською Бізнес Асоціацією серед 80 директорів найбільших міжнародних та українських компаній інтегральний показник

Індексу у 2024 році зріс — до 2,49 балів з 5 можливих (2,44 балів у 2023 році). Результати представлені у Додатку В [40]. Навіть попри війну оцінки останніх років є кращими, ніж, наприклад у 2015 році.

Наведено відомості у таблиці 2.3, щодо прямих інвестицій України за принципом спрямованості, тобто, по грошовим потокам.

Таблиця 2.3 – Прямі іноземні інвестиції (ПІІ) в Україні з 2014 по 2024 рр.
(млн. дол. США)

Період	ПІІ в Україну		ПІІ з України		Сальдо	
2014	410	-4089	111	-309	+299	-92.7%
2015	-458	-868	-51	-162	-407	-236.1%
2016	3810	4268	16	67	+3794	-1032.2%
2017	3692	-118	8	-8	+3684	-2.9%
2018	4455	763	-5	-13	+4460	21.1%
2019	5860	1405	648	653	+5212	16.9%
2020	-868	-6728	82	-566	-950	-118.2%
2021	6687	7555	-198	-280	+6885	-824.7%
2022	1152	-5535	529	727	+623	-91.0%
2023	4247	3095	42	-487	+4205	575.0%
2024	3116	-1131	-111	-153	+3227	-23.3%

Джерело складене автором на основі [36, с.96].

Таким чином, можна визначити що обсяги залучення прямих іноземних інвестицій в економіку є нестабільний.

В додатку С, розроблений на основі джерел варіант SWOT-аналізу залучення іноземних інвестицій в економіку нашої країни. Він дає змогу розробити стратегію дій, засновану на сильних і слабких сторонах нашої держави для іноземних інвестиційних проектах, а також використовувати можливості, усуваючи загрози. Даний аналіз дозволяє визначити ключові

аспекти впливу іноземних інвестицій на економіку України, що може бути використано для розробки стратегій зниження ризиків та активізації інвестиційної діяльності [34]. Тому, як доводить приклад Сінгапуру, Польщі та Китаю, якщо країни не володіють достатніми коштами для самостійного забезпечення власних потреб, провідну роль в їхньому розвитку можуть відігравати іноземні інвестиції.

Щодо природних ресурсів, то їх інвестиційний потенціал нашої країни складає 5,6 млрд доларів. В наша держава має поклади приблизно десятої частини залізних руд світу. Такі поклади рідкоземельних ресурсів давно бентежать іноземного інвестора. На даний момент уже створено інвестиційний проєкт з видобутку літію та графіту [38, с.87].

Війна вже показала важливість України як центр продовольчої безпеки. І цей агропромисловий комплекс теж цікавий інвесторам. Але, іноземний капітал може впливати на економічну політику держави. Країни, які отримують великі обсяги інвестицій або кредитів від міжнародних фінансових установ, часто змушені дотримуватися певних економічних і політичних вимог інвесторів.

Важливе місце у рейтингу іноземних інвесторів займає оборонно-промисловий комплекс. Його інвестиційний потенціал складає 43 млрд доларів. Українська армія зазнає значних втрат під час оборони держави. У майбутньому вона потребуватиме відновлення й постійного вдосконалення. Представники турецької компанії Baykar, які є виробником бойових безпілотників Bayraktar мають досвід довгострокової і незмінної співпраці між Україною і Туреччиною [38, с.91].

Також однією з найстійкіших галузей для інвестування є фармація. Її інвестиційний потенціал дорівнює 19 млрд доларів. Дана галузь добре розвинена в Україні. Фармацевтичні компанії відповідають усім міжнародним вимогам та стандартам. За рахунок цього Україна зможе експортувати лікарські засоби за кордон.

Оцінюючи позитивні результати діяльності українських ІТ-компанії, попри виклики війни, які залишаються конкурентоспроможними та стають все більш

помітними на глобальному технологічному ринку і відокремлюють вагоме місце та роль України на світовій арені ринку зовнішньоекономічних послуг. Кошти, вкладені в інноваційні технології іноземними інвесторами, завжди принесуть прибуток [39].

Отже, активне залучення іноземних інвестицій можлива за умови послідовного впровадження реформ, що забезпечать передбачуваність регуляторної політики, удосконалення механізмів захисту прав власності та підвищення рівня досконалості економічного управління. Врахування міжнародного досвіду у створенні привабливого інвестиційного середовища дозволить підвищити конкурентоспроможність країни та створити фундамент для сталого економічного зростання. Досвід держав, які успішно інтегрували іноземний капітал у національну економічну структуру, підтверджує ефективність цільових податкових пільг та механізмів компенсації частини витрат на інноваційні розробки. Проте успіх залежить від подолання ключових викликів. Важливо, щоб Україна продовжувала розвивати свій потенціал у цій сфері, щоб максимально використовувати нові можливості і залучити значні обсяги міжнародної допомоги та іноземних інвестицій, що позитивно впливатиме на перспективи післявоєнного відновлення.

РОЗДІЛ 3

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

3.1 Проблеми залучення іноземних інвестицій у умовах сучасних викликів і загроз

Враховуючи значний розвиток міжнародних зв'язків по всьому світу, у наш час особливо важливим стає явище глобалізації. Відповідним чином, в умовах глобалізації посилюються зв'язки між країнами світу, тому зростає важливість та ефективність іноземного інвестування. Іноземні інвестиції, які є важливим чинником економічного розвитку будь-якої країни, відіграють важливу роль у розвитку економік країн, сприяючи створенню робочих місць, модернізації виробництва, покращенню інфраструктури та підвищенню конкурентоспроможності національної економіки. Залучення прямих іноземних інвестицій є ключовим завданням для країн, які прагнуть прискорити свій економічний розвиток і підвищити глобальну конкурентоспроможність. Однак у сучасних умовах світ стикається з численними викликами, які ускладнюють залучення капіталу. Глобальна нестабільність, економічні кризи, політичні ризики та зміни в регуляторному середовищі впливають на рішення інвесторів. Інвестиції відіграють ключову роль у розвитку економічних процесів [46, с.27].

Пандемія COVID-19 теж призвела до негативних наслідків, обсяги інвестицій в світовій економіці в першому півріччі 2020 року значно скоротилися.

Однією з вагомих проблем залучення іноземних інвестицій в умовах сучасних викликів та загроз можна вважати негативний вплив інституційних характеристик держави. Інституції, які охоплюють законодавчу, регулятивну та управлінську рамки країни, суттєво впливають на рішення транснаціональних корпорацій при розгляді напрямків для інвестицій [45]. Ці інституційні характеристики служать критичною лінзою, через яку інвестори оцінюють ризики та можливості, пов'язані з конкретною приймаючою країною. Сьогодні

чимало країн світу мають нестабільну політичну ситуацію, конфлікти та війни, які стають перешкодою у залученні іноземних інвестицій. Крім того, серед проблем, які пов'язані з інституційними характеристиками, також можна відмітити такі [42]:

- Низький рівень свободи в країні за Індексом свободи. Країни, класифіковані як «вільні» згідно з Індексом свободи, демонструють найпотужніше інвестування, у середньому 2200 доларів США інвестицій на душу населення у 2022 році. Такі показники вказують на тісний зв'язок між економічною свободою, політичною стабільністю та іноземними інвестиціями, що сприяє процвітанню економіки та процвітанню цих країн. Разом з тим, ті країни, які є «невільними», мають низький рівень прямих іноземних інвестицій. Вони стикаються з такими проблемами, як політична нестабільність, слабкі права власності та високий рівень корупції;

- Корупція. Відповідно до того, що обсяг іноземних інвестицій є низьким саме у «невільних» країнах, наступною проблемою та перешкодою у їх залученні є корупція. Даний фактор підриває довіру інвесторів і перешкоджають потоку іноземного капіталу. Через високий рівень корупції країни стикаються з тим, що не мають можливість залучити необхідну кількість інвестицій, тому також можуть мати додаткові проблеми, пов'язані з їх нестачею;

- Наявність обмежень у міжнародній торгівлі. Втручання в міжнародну торгівлю за допомогою таких заходів, як тарифи, високі податки, нетарифні бар'єри та інші адміністративні перешкоди. У результаті цього країна стикається зі зниженням іноземних інвестицій;

- Обмеження на міжнародний рух капіталу та робочої сили. Обмежувальні правила на ринках бізнесу, праці та кредитування теж стримують прямі іноземні інвестиції.

- Низький рівень політичної свободи. Політична свобода відіграє ключову роль у сприянні демократичному правлінню, яке дає громадянам можливість брати участь у процесах прийняття рішень у своїй країні. Якщо країна має низький рівень політичної свободи, залучення іноземних інвестицій

може стикатись з деякими складнощами, у зв'язку з чим їх обсяг у країні може бути низьким, навіть попри те, що стратегічно важливі галузі їх особливо потребують. Також суттєвою проблемою залишається надмірне адміністративне регулювання бізнесу та складність дозвільних процедур. Бюрократичні перепони при започаткуванні та веденні бізнесу створюють додаткові витрати для інвесторів та знижують ефективність інвестиційних проектів.

Звертаючи увагу на залучення іноземних інвестицій в Україну, варто відмітити, що сьогодні їх залучення супроводжується багатьма проблемами, пов'язаними з повномасштабною війною та її наслідками. У сучасних умовах поступово зменшується зацікавленість іноземних інвесторів в інвестуванні в економіку України. Хоча у 2023 р. приплив прямих іноземних інвестицій в Україну зріс в 7,6 рази більше, ніж обсяг інвестицій за 2022 р., проте зменшився на 42% порівняно з 2021р. [43, с 13].

Здебільшого, іноземні інвестори мають прикру проблему з неповернення податку на додану вартість при експорті, а так як, більшість компаній з іноземними інвестиціями є експортно-орієнтованими. Наступними перешкодами для господарської діяльності іноземних інвесторів має складність з процедури ліцензування і сертифікації, митного оформлення, застави землі та придбання її іноземцями. З урахуванням численних дозволів та погоджень, які повинні бути зібрані, щоб почати свій бізнес і вести поточну роботу, ця організація економічної діяльності негативно впливає на інвестиційний клімат в країні. Бюрократія та корупція відлякують потенційного інвестора. Важливо, щоб Україна продовжувала розвивати свій потенціал у цій сфері, щоб максимально використовувати нові можливості і залучити значні обсяги іноземних інвестицій, що позитивно впливатиме на перспективи післявоєнного відновлення,

З огляду на це, зазначимо, що проблеми залучення іноземних інвестицій у світі в сучасних умовах, можуть бути як наслідком внутрішніх процесів, так і результатом зовнішніх впливів, що з рештою створює негативні умови для отримання іноземних інвестицій.

3.2 Перспективи та шляхи підвищення ефективності інвестицій

Розглянувши сучасні проблеми залучення іноземних інвестицій в у світі та в Україні, можна визначити ключові перспективи і запропонувати шляхи підвищення ефективності інвестицій.

На сьогодні, враховуючи усі особливості розвитку економіки, основними перспективами підвищення ефективності інвестицій та їх залучення є наступні:

- Розвиток інноваційних технологій, зокрема – впровадження цифрових рішень у виробничі процеси, використання штучного інтелекту з метою оптимізації витрат;
- Впровадження інституційних реформ, які передбачають вдосконалення сучасного стану бізнес-клімату і зменшення бюрократичних бар'єрів. Також таким чином вдасться забезпечити захист прав інвесторів, підвищити прозорість та доступність правових механізмів у контексті інвестицій;
- Розвиток фінансової інфраструктури, а саме – розширення доступу до кредитування й інвестиційних фондів, створення спеціальних економічних зон для інвестування, використання сучасних фінансових інструментів, які підвищують ефективність залучення інвестицій. Прикладом цього можуть бути «зелені» облігації.

Для того, щоб підвищити ефективність інвестицій, важливо:

- Оптимізувати державну політику, запровадивши ефективні механізми державно-правового партнерства, надаючи додаткові податкові пільги для стратегічних інвесторів, а також в цілому формуючи сприятливий інвестиційний клімат;
- Підвищити якість управління підприємствами. Для цього необхідно використовувати сучасні методи менеджменту та вдосконалити корпоративне управління;
- Розвивати людський капітал підприємств та країни в цілому. Для цього важливо спрямовувати інвестиції у освіту та підготовку кваліфікованих

працівників. Також особливо важливо підтримувати наукові дослідження, забезпечуючи при цьому ефективне професійне навчання працівників.

Досвід багатьох країн також свідчить про важливість регіонального підходу до залучення інвестицій. Створення спеціальних економічних зон, індустриальних парків та інших форм територіального розвитку дозволяє максимально ефективно використовувати конкурентні переваги окремих регіонів та забезпечити більш рівномірний розподіл інвестицій по території країни.

У контексті глобалізації особливого значення набуває участь країн у міжнародних угодах про захист інвестицій та уникнення подвійного оподаткування. Такі угоди створюють додаткові гарантії для іноземних інвесторів та підвищують привабливість країни як місця для інвестування.

У загальному, можна сказати, що, враховуючи розвиток економіки у країнах світу, існують усі перспективи для підвищення ефективності інвестицій. Втім, для цього необхідно, аби країна мала достатній рівень інвестиційної привабливості та володіла усіма необхідними умовами для забезпечення захисту інвесторів та інвестицій в цілому.

В якості підсумка зазначимо, що у період сучасних глобальних загроз та викликів залучення іноземних інвестицій супроводжується багатьма проблемами, які є наслідком насамперед негативної внутрішньої ситуації в країні, а також впливу зовнішніх загроз. Зокрема, це стосується військових конфліктів, низького рівня політичної та економічної свободи, високого рівня корупції, нестачі правових механізмів, які б регулювали залучення іноземних інвестицій та забезпечили б їх безпеку. Для того, щоб підвищити ефективність інвестицій, держави мають підвищити рівень власної інвестиційної привабливості та створити безпечні умови для інвесторів. Окрім цього, необхідно розвивати підходи до управління підприємствами та підходи до підготовки фахівців, що допоможе підвищити ефективність їх використання.

ВИСНОВКИ

У ході роботи було проведене дослідження та виявлено важливість теми ролі іноземних інвестицій в розвитку сучасних держав світу у контексті змін світовій економіці в умовах глобалізації та динаміки міжнародних відносин. Розглянуто базові економічні твердження з точки зору науковців різних сфер дослідження відносно формування визначення поняття «інвестиції» та сучасних підходів до формулювання економічної сутності, видів та класифікації «іноземних інвестицій».

Проведений аналіз дозволив сформулювати такі висновки:

По-перше, проаналізувавши теоретичні засади формування, чинники та специфіку інвестування, сформуємо шляхи та основні способи та форми залучення іноземного капіталу:

- прямі інвестиції через створення підприємств з іноземним капіталом, в тому числі спільних підприємств;
- портфельні інвестиції шляхом продажу іноземним резидентам і нерезидентам цінних паперів;
- кредити, позики та гранти міжнародних фінансових інституцій, країн, державних установ, міжнародних фондів, експортних агентств, банків тощо.

По-друге, оцінюючи світову практику залучення іноземних інвесторів, можна виділити кілька ключових підходів, які сприяють успіху країн у цій сфері:

- Стимулювання економічного розвитку і запровадження новітніх технологій, збільшення податкових надходжень, Іноземні інвестиції можуть стимулювати економічний розвиток цільової країни та створювати більш сприятливе середовище для компаній, інвестора, а також стимулювати місцеве співтовариство та економіку;
- Полегшення міжнародної торгівлі та збільшення доходу країни. Також створення найсприятливішого інвестиційного клімату для тих країни, у яких найбільш гостро постають соціально-економічні проблеми.

- Вирішення проблеми зайнятості. Прямі іноземні інвестиції створюють нові робочі місця та більше можливостей, оскільки інвестори будують нові компанії в інших країнах і розвиток людських ресурсів.

Визначили, важливість міжнародне регулювання інвестиційної діяльності, як систему норм, правил та інституцій, які визначають умови залучення, здійснення та захисту іноземних інвестицій.

По-третє, розглянули проблеми залучення та шляхи удосконалення сфери інвестиційної діяльності, здійснили глибокий аналіз сучасних тенденцій міжнародного інвестування, визначено основні ризики та виклики, а також запропоновано шляхи створення сприятливого інвестиційного клімату в сучасних країнах світі і в Україні. Наша країна, як незалежна держава, член світового співтовариства має активно виступати на світовій арені і включатися у розвиток взаємних господарських відносин з країнами-партнерами.

Таким чином, важлива роль іноземних інвестицій є джерелом фінансування економічного розвитку будь-якої країни. Також іноземний капітал може сформувати і загрози для приймаючої країни. Тільки демократична інвестиційна політика урядів сучасних світових держав повинна сприяти покращенню економічному так і соціальному розвитку. Для нашої країни активне залучення іноземного капіталу, в умовах продовження руйнівної війни, є одним із важливих завдань відбудови держави, а також є орієнтиром на пряму інтеграції.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Леус М. М. Суть та класифікація міжнародних інвестицій. Вісник Національного університету "Львівська політехніка". – 2008. – № 635,- с, 182
2. Грінько І.М. Міжнародні фінанси: Навчальний посібник „КПІ ім. Ігоря Сікорського„ Київ.: – 2019. 52с.
3. База даних World Bank. World Development Indicators. URL: <https://www.worldbank.org/ext/en/home> (дата звернення : 11.02.2025).
4. Закон України «Про інвестиційну діяльність». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text>
5. Закон України «Про режим іноземного інвестування». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/93/96-%D0%B2%D1%80#Text>
6. Говорушко Т. А., Обушна Н. І. Сутність прямих іноземних інвестицій та їх класифікація. /теорії мікро-макроекономіки. 2013.,Вип. 41., 91с.
- Огінюк С. В. Роль міжнародних інвестицій в світовій економіці: Економіка та Суспільство-Львів :Випуск # 57 / 2023., с. 13.
8. Цимбалюк І. О. Що таке прямі інвестиції: суть та види прямого інвестування., 2024р. URL: <https://rates.fm/ua-uk/invest/sho-take-pryami-investiciyi/>
9. Бирка М. І. Класифікація прямих іноземних інвестицій / Вісник Національного університету "Львівська політехніка"/. – 2022. – № 725 : Проблеми економіки та управління. – с 26.
10. Задоя А.О. Міжнародна інвестиційна діяльність: навчальний посібник., Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2018. – 122 с.
11. Шульга О. А. Специфіка інвестиційної діяльності та фактори, що її формують / Класичний приватний університет., Львів., 2023р. с 152.
12. Захарченко Н.В. Інвестування: навч.-метод. посіб. для здобувачів вищої школи /– Одеса : «Атлант ВОИ СОІУ», 2018. – 184 с.

13. Чернуха М. М. Нормативно-правове забезпечення адміністративно правового регулювання інвестиційної діяльності в Україні / Публічне право. – 2016. – № 3. – С. 139

14. Поліщук Н. В., Гуменюк В. Р., Сутнісна характеристика та класифікація прямих іноземних інвестицій/ Збірник матеріалів II Всеукраїнської науково-практичної конференції // ДонНУ імені Василя Стуса – Вінниця, 2024.

15. Лактіонова О. А. Навчальний посібник з дисципліни «Інвестування» /ДонНУ імені Василя Стуса – Вінниця: 2019. 256 с.

16. Свистун Л.А., Мороховець І.О Перспективи іноземного інвестування в економіку України у контексті загроз її економічній безпеці. Глобальні та національні проблеми економіки. – 2017. – Вип. № 18. – С. 483–489.

17. Шуст О.А., Гринчук Ю.С. Удосконалення заходів державного стимулювання інвестиційної діяльності в підвищення родючості ґрунтів. Інноваційна економіка. 2021. № 1–2. С. 126–130.

18. Петухова О. М. Інвестування ., навч. посіб./ Київ. : «Центр учбової літератури», 2014. – 336 с.

19. Foreign Direct Investment. URL: <https://thailand.opendevelopmentmekong.net/topics/foreign-direct-investment-in-thailand/#:~:text=Main%20Investors,fourth%20place%2C%20followed%20by%20Taiwan>

20. Foreign direct investment (FDI) in Thailand. URL: <https://www.lloydsbanktrade.com/en/market-potential/thailand/investment>

21. Direct investment. URL: <https://www.cb.is/statistics/statistics/2024/09/19/Direct-Investment-/?stdID=5#:~:text=At%20year%2Dend%202023%2C%20inward,amounted%20to%20143%20b.kr>

22. Iceland Foreign Direct Investment. URL: <https://www.ceicdata.com/en/indicator/iceland/foreign-direct-investment>

23. Investment Climate Statements: Switzerland. 2023 URL: <https://www.state.gov/reports/2023-investment-climate-statements/switzerland/>

24. Рецепт дива: Що робила Польща для зростання економіки? URL: <https://restoration.gov.ua/press/news/71634.html>
25. Касянок К. Г. Міжнародний досвід залучення прямих іноземних інвестицій в умовах фінансових дисбалансів // Науковий вісник Ужгородського національного університету. - 2018. - Вип. 18(2). - С. 38.
26. ВТО. Міжнародна статистична інформація., 2025р. URL: https://www.wto.org/english/tratop_e/invest_e/invest_e.htm
27. Гаврилюк І. І. Світові тенденції міжнародного руху капіталу// Економіка та суспільство ,Випуск # 61 / 2024 : <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-61-35>
28. Світовий банк. Міжнародна статистична інформація., 2025., URL: <https://data.worldbank.org/indicator/BX.KLT.DINV.CD.WD>
29. Кульган М. Міжнародно-правове регулювання іноземних інвестицій., URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/34382/1/237>
(дата звернення: 09.03.2025).
30. Охріменко О. О. Міжнародна інвестиційна діяльність: конспект лекцій для студ. спеціальності 051 «Економіка» / КПІ ім. Ігоря Сікорського. – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2024. – 152 с.
31. Осьмак Д.І., Кушал І.М. Зарубіжний досвід стимулювання інвестиційної діяльності підприємств. СХН ім. В. Даля. 2023. № 4 (280). С. 36.
32. Офіційний сайт Європейської Бізнес Асоціації. URL: <https://eba.com.ua/>
(дата звернення: 10.03.2025).
33. Ратушний С. М. Регулювання міжнародних інвестиційних відносин: публічно та приватноправові аспекти. Юридичний науковий електронний журнал. 2022. № 11. С. 834-837.
34. Інвестиційний клімат в Україні: виклики та перспективи 2025 року/ <https://unba.org.ua/publications/9914-investicijnij-klimat-v-ukraini-vikliki-ta-perspektivi-2025-roku.html>, (дата звернення 12.03.2025).
35. Прямі іноземні інвестиції (ПІІ) в Україну. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/fdi/> (дата звернення 16.03.2025).

36. Соколовська О. М. Прямі іноземні інвестиції в економіці України: стан і проблеми залучення. Вісник ЄНУ. 2021. № 2 (41). С. 92–99.

37. Інвестори все частіше звертають увагу на Україну в умовах воєнного стану., Українська правда. (2023, 10 квітня). URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2023/04/10/7385707/>., (дата звернення 17.03.2025).

38. Хома І. Б. Інвестування в Україні під час війни та перспективи інвестиційних процесів у післявоєнний час., ГЕВ./ТНТУ, 2024., Том 86., С. 84.

39. Країна можливостей: чому інвестор прийде в Україну. Українська правда: веб-сайт. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/09/29/691997> (дата звернення: 18.03.2025)

40. Інвестиційний клімат в Україні: виклики та перспективи 2025 року., веб-сайт. URL: <https://yur-gazeta.com/dumka-eksperta/investiciyniy-klimat-v-ukrayini-vikliki-ta-perspektivi-2025-roku.html> ., (дата звернення: 20.03.2025).

41. Офіційний сайт World Government Bonds. URL: <http://www.worldgovernmentbonds.com/credit-rating/ukraine/>., (дата звернення: 15.03.2025).

42. Attracting foreign direct investments. URL: <https://www.atlanticcouncil.org/in-depth-research-reports/report/attracting-foreign-direct-investments/>

43. Савченко М. В., Степанюк В. Л. Залучення іноземних інвестицій в економіку України: тенденції, проблеми та перспективи повоєнного відновлення., Актуальні проблеми Економіки № 6 (276), 2024р.

44. Глебова Д. С., Кифак А. О., Тенденції розвитку інвестиційної діяльності ЄС., Науковий вісник №34/2022., С.42.

45. Офіційний сайт ЮНКТАД . URL: <https://unctad.org/publication/world-investment-report-2024>., (дата звернення: 03.04.2025).

46. Захарченко Н.В.. Інвестування: навч.-метод. посіб. для здобувачів вищої школи./– Одеса : «Атлант ВОИ СОІУ», 2018. – 184 с.

ДОДАТОК А

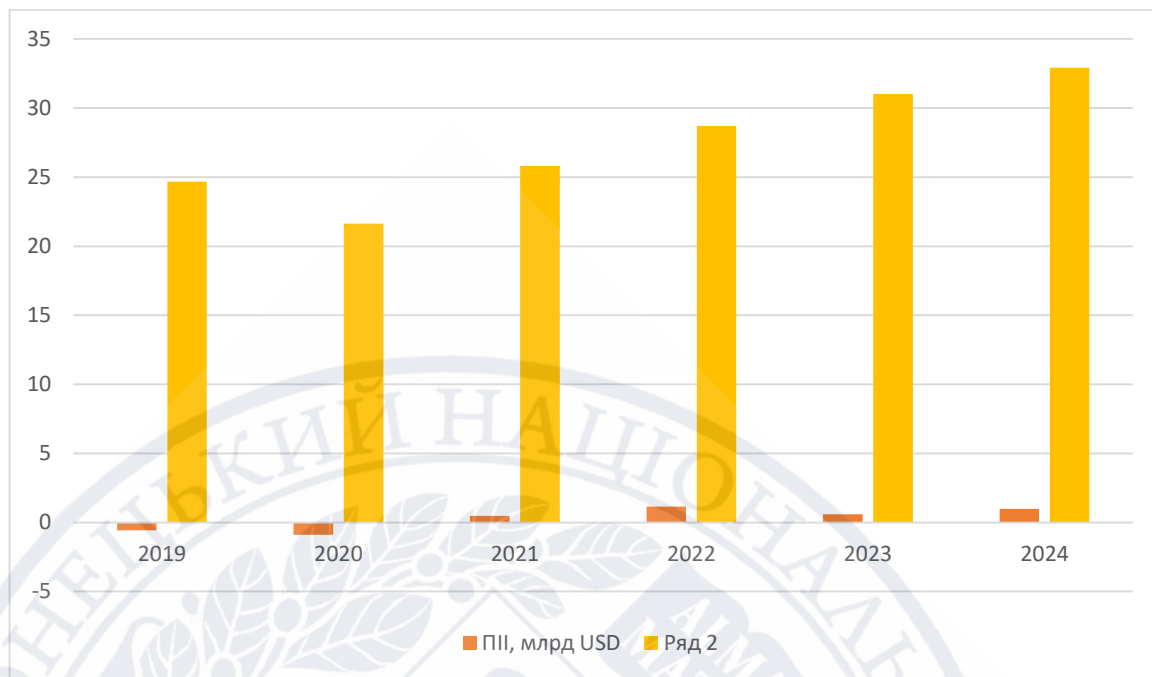

Рисунок А.1 -Динаміка отримання прямих іноземних інвестицій та динаміка ВВП в Ісландії за 2019-2024р.р.

Джерело складене автором на основі [21].

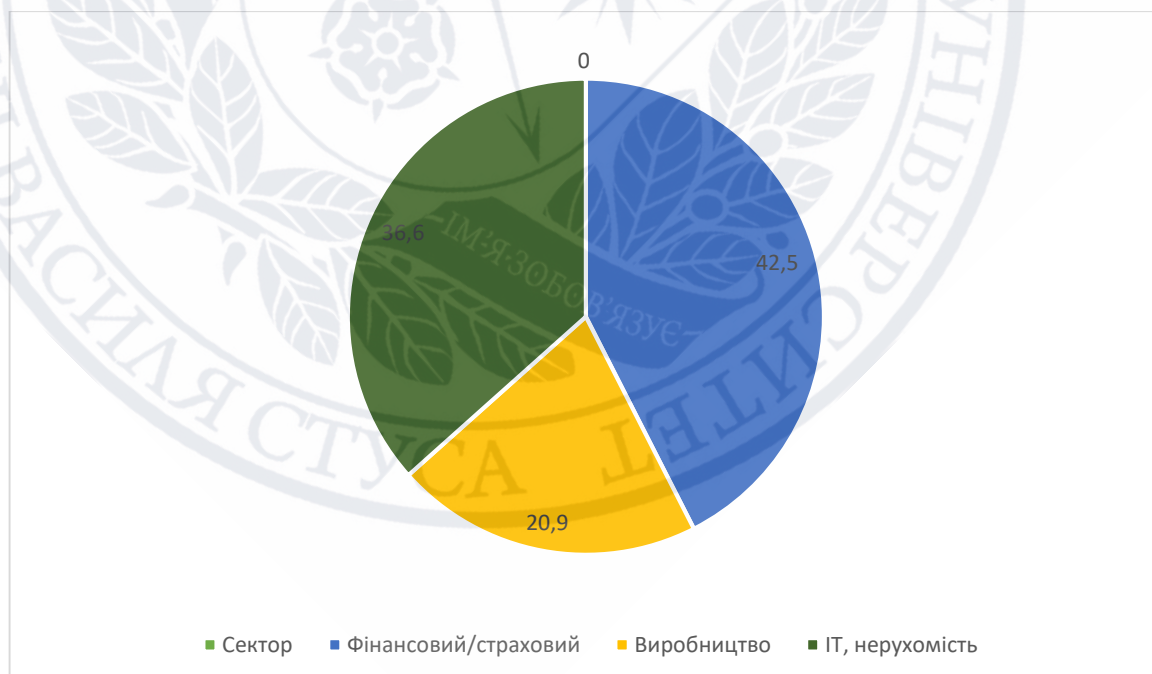

Рисунок А.2 – основні напрямки іноземного інвестування в Швейцарію у 2024р. в %.

Джерело складене автором на основі [26].

ДОДАТОК Б

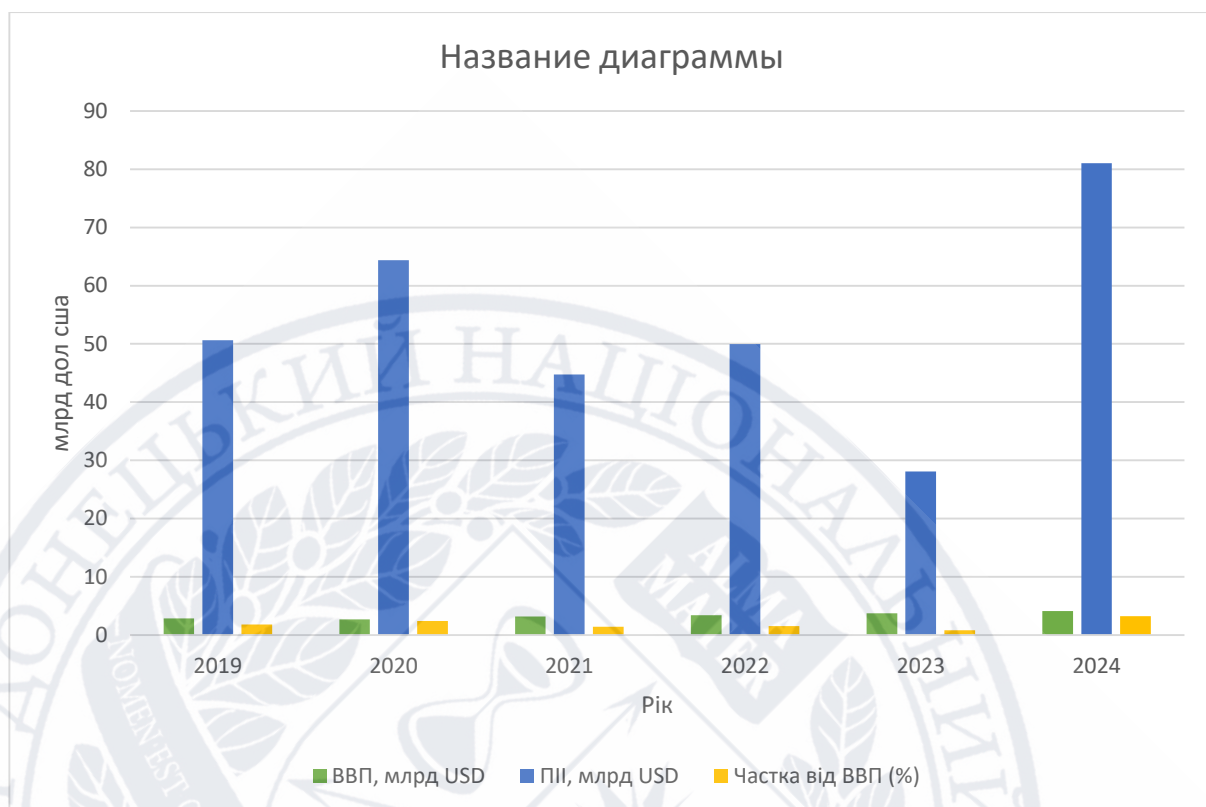

Рисунок Б.1-Динаміка отримання прямих іноземних інвестицій та динаміка % ВВП в Індії за 2019-2024р.р.

Джерело складене автором на основі [25, с. 42].

ДОДАТОК В

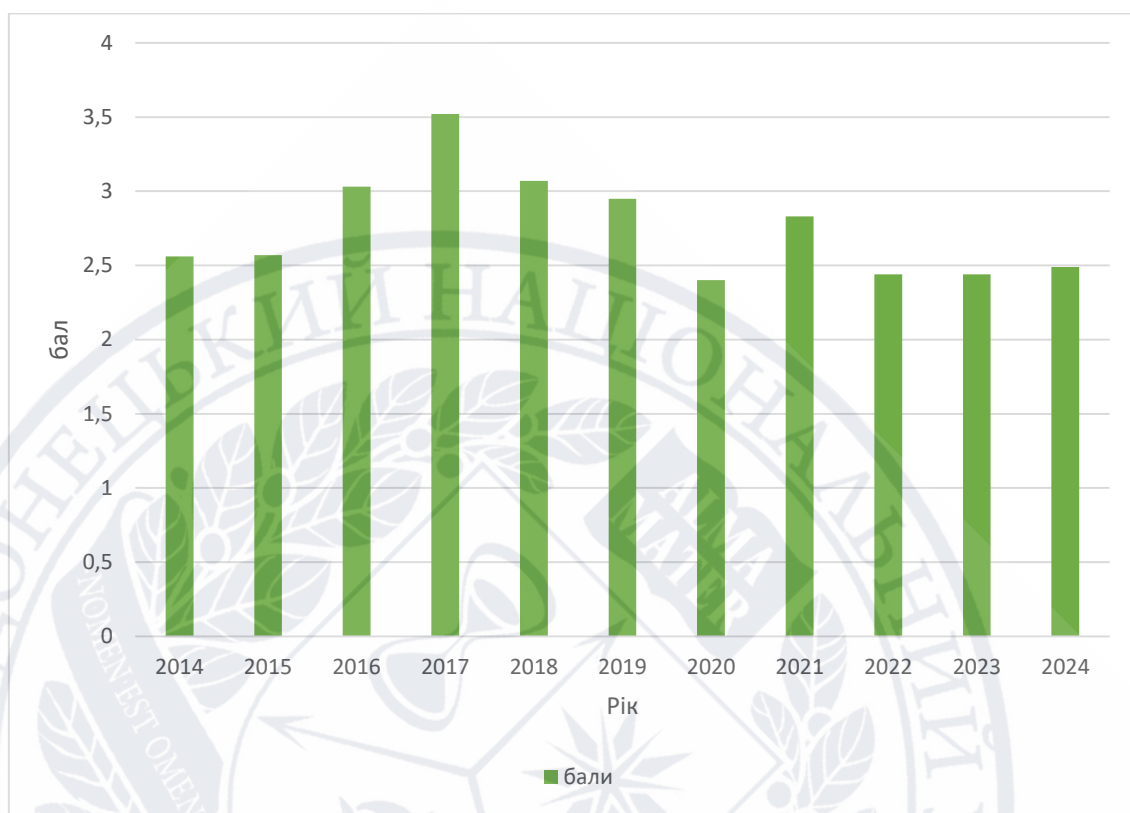

Рисунок В.1-Динаміка індексу інвестиційної привабливості України 2014-2024р.р.

Джерело складене автором на основі [40].

ДОДАТОК С

Таблиця С.1- **SWOT-аналіз** залучення іноземних інвестицій в економіку
України

Сильні сторони:	Слабкі сторони:
Розвиток нових виробничих потужностей; Розширення доступу до зовнішніх ринків; Впровадження сучасних технологій; Використання міжнародного управлінського досвіду.	Вплив на розвиток місцевого бізнесу; Залежність від зовнішнього капіталу; Використання природних ресурсів; Дефіцит платіжного балансу.
Можливості:	Загрози:
Підписання угод з Європейським інвестиційним банком щодо страхування військових ризиків підвищує захист капіталу; Розширення доступу інвесторів до масштабних проєктів із залученням приватного капіталу; Прозорий та ефективний розгляд запитів інвесторів державними органами.	Зростання інфляції та зниження купівельної спроможності населення; Дефіцит трудових ресурсів; Високий рівень міграції, ускладнюють реалізацію інвестиційних програм. Відсутність фінансових ресурсів; Високий рівень бюрократії та адміністративних бар'єрів; Військові події на території.

Джерело складене автором на основі [34, 35].